

חוברת תרגול

🕎 אור מבפנים – ערכת חנוכה

מסלול: 🟢 חט"ב · חנ"מ

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

🧭 איך עובדים עם החוברת?

- 📖 קוראים את דף התזכורת.
- 🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים · 🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים · 🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- 🔁 חזרה מסכמת ו־✅ בדיקה עצמית בסוף.
- 🎮 רוצים עוד? המשחקים באתר: chanuka-or-mibifnim.sites.tab.bot

📖 תזכורת – מה למדנו?

🕎 חנוכה – עובדות, מצוות ומנהגים

- 📅 מתי? מכ"ה בכסלו, שמונה ימים (החג נמשך אל תוך חודש טבת).
- 🔥 שני ניסים: נצחון ה"מעטים מול הרבים", ונס פך השמן – שמן טהור שהספיק ליום אחד דלק שמונה ימים, עד שהוכן שמן חדש.
- 🏷️ למה "חנוכה"? על שם חנוכת המקדש והמזבח מחדש אחרי הטיהור. יש גם פירוש מסורתי משעשע: "חנו־כ"ה" – נחו מהמלחמה בכ"ה בכסלו.

💡 ניבי אור וחושך

- ניב הוא צירוף מילים קבוע שמשמעותו שונה מהמשמעות המילולית: מי ש"ראה אור" לא בהכרח ראה מנורה 😉. בחנוכה – חג האורים – נצא לצוד ניבים של אור ושל חושך .
- 🎯 המשימה: בסיפור מסתתרים ניבים. לחצו על כל ניב שמצאתם. מצאתם את כולם? אלופות ואלופים!
- מצאתם 0 ניבים מתוך ?

💛 קיר מחמאות וכרטיסים להדפסה

- נר אחד מדליק נר אחר – והאור של הראשון לא קטֵן. כך גם מחמאה: כשמחמיאים, האור שלנו לא נגמר, והוא מתפשט בכל הכיתה. בחנוכה נדליק שמונה ערבים של מחמאות .
- 💬 מחמאה טובה היא ספציפית ("איך שהסברת לי את התרגיל בסבלנות"), כנה , ומתמקדת ב מאמץ ובאופי – לא רק במראה או בציון.
- כתבו מחמאה לחבר או לחברה (בלי פגיעה, בלי בדיחות על חשבון אחרים), ולחצו "הדליקו". כל מחמאה מדליקה להבה על הקיר. מתאים להקרנה בכיתה!

✍️ האור שלי בכיתה – דף כתיבה

- כל אחת ואחד מביאים לכיתה אור אחר: חיוך, רעיון, עזרה, הומור, שקט. בפעילות הזו כותבים על האור שלנו – ועל האור שאחרים מביאים.
- בחרו נוסח: 👧 בלשון נקבה 👦 בלשון זכר 🌈 בלשון כוללת
- שם: _____ כיתה: _____

🔦 אור מבפנים – 8 לילות, 8 פעילויות

- 📌 לכל לילה: מטרה, פעילות לכיתה (לפי המסלול שבחרתם) ופעילות קצרה ל חדר המורים . 10–15 דקות בכל יום.
- 🕯️ לילה 1 אור ראשון – מי אני?
- מגלים שבכל אחת ואחד יש אור משלו.

📚 סיפור חנוכה בשיעורים – 4 חלקים

- סיפור החג בארבעה חלקים קצרים ומנוקדים – חלק אחד בכל שיעור, ואחריו דף עבודה מקורי. מתאים לכיתות א'–ד', וגם לקריאה בקול (📣 במסלול חנ"מ).
- שֵׁם: _____
- מי שלט אז בארץ ישראל?

📖 החנוכייה עם הקנה העקום

- סיפור מקורי על חנוכייה משפחתית, על מסורת שעוברת מדור לדור – ועל אור שלם גם כשמשהו לא מושלם.
- לְאֵלֶּה יֵשׁ סַבָּא אֶחָד וַחֲנֻכִּיָּה אַחַת מְיֻחֶדֶת.
- הַחֲנֻכִּיָּה שֶׁל סַבָּא שָׁאוּל עֲשׂוּיָה נְחֹשֶׁת, וְאֶחָד הַקָּנִים שָׁלָהּ עָקֹם.

🧭 פנים מול חוץ – מה מדליק אותי מבפנים?

- 📜 "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז) – בכל אדם יש אור פנימי ייחודי. "אם אין אני לי, מי לי?" (משנה, אבות א, יד).
- לכל אחת ואחד יש "נר פנימי": מה שאנחנו אוהבים, מה שחשוב לנו, מי שאנחנו. לפעמים חברים אומרים "בואו נעשה כמו כולם" – ולפעמים זה טוב, ולפעמים זה לא מתאים לנו.
- כתבו 3 דברים שאני אוהב/ת גם אם אף אחד אחר לא אוהב.

🔍 מאי חנוכה? – עיון ודיון

- " מאי חנוכה? " – "מהי חנוכה?" (תלמוד בבלי, שבת כא ע"ב). שאלה פשוטה לכאורה – אבל כשקוראים את המקורות, מגלים שהם מדגישים ניסים שונים. איזה נס הוא המרכזי?
- תפילת "על הניסים" (בתפילה ובברכת המזון)
- התלמוד, מסכת שבת כא ע"ב

🕯️ ברכות הדלקת הנרות – דף להדפסה

- מדליקים אחרי שמציבים את הנרות. בלילה הראשון מברכים שלוש ברכות, ובשאר הלילות – שתי הראשונות.
- בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה.
- בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

🃏 קלפי אור – 16 קלפי שיח

- 16 קלפים בחמישה נושאים: גבורה, אור, ניסים, אומץ ותודה. מקרינים קלף, חושבים בשקט דקה, ומשתפים בזוגות או במליאה. תמיד מותר לדלג.
- ➡ הקודם הבא ⬅ 🎲 קלף אקראי
- מי בשבילך גיבור או גיבורה של היום – ולמה?

🎲 סביבון של רגשות

- לחצו "סובבו" ✨
- 🖨️ הדפסת הקלפים
- 🎓 למורה: מתאים לקבוצות קטנות, לשיחה אישית או לשעה פרטנית. מקשיבים בלי לתקן, מודים על השיתוף, ולא לוחצים לשתף. אם עולה תוכן מדאיג – ממשיכים בשיחה אישית.

🧩 התשבץ הגדול ותפזורת אור

- הקלידו אות בכל משבצת. מאוזן – קוראים מימין לשמאל; מאונך – מלמעלה למטה. אותיות סופיות כותבים כאן כרגילות (ם→מ, ן→נ, ך→כ...). לחיצה על הגדרה מסמנת את המילה.
- 🟡 במסלול היסודי – תשבץ קטן וידידותי. 🎯
- 🔴 במסלול חט"ב/תיכון – התשבץ הגדול (24 מילים).

🕯️ מדליקים את החנוכייה – משחק להקרנה

- ענו נכון – ונר נדלק! שמונה תשובות נכונות = חנוכייה מוארת כולה. אין שעון, אין לחץ: טעיתם? מקבלים רמז ומנסים שוב. מתאים להקרנה – כל הכיתה עונה יחד.

🃏 משחק הזיכרון של חנוכה

- הפכו שני קלפים. מצאתם זוג מתאים? הוא נשאר פתוח! (תמונה ומילה) (ניב ומשמעותו) (מושג והסבר) אפשר לשחק בכיתה בשתי קבוצות – כל זוג = נקודה.
- זוגות: 0 · ניסיונות: 0

🎞️ מצגת קצרה – אור מבפנים

- 10 שקופיות לפתיחת שיעור. ניווט: חצים במקלדת או בכפתורים. מסך מלא – בכפתור.
- ערכת חנוכה – עובדות, ניבים, מחמאות, חוסן ומשחקים
- כ"ה בכסלו · 8 ימים · נמשך אל תוך טבת

🗓️ מערכי שיעור – 45 דקות

- בחרו מסלול בראש העמוד – יוצג המערך המתאים. בסוף: מפגש קצר לחדר המורים.
- מצגת קצרה (שקופיות 1–5) + שאלה: מה אתם יודעים על חנוכה?
- "מדליקים את החנוכייה" במליאה – כל תשובה נכונה מדליקה נר.

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔗 התאמת ניבי אור וחושך

✏️ כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. שפך אור על	____	א. הבין משהו אחרת
2. ראה באור חדש	____	ב. הבהיר והסביר
3. גישש באפלה	____	ג. פעל בלי מידע מספיק
4. חשכו עיניו	____	ד. דבר שמדריך אותו
5. מחשיך עיניים	____	ה. נבהל או התייאש
6. נר לרגליו	____	ו. קשה או גבוה מאוד

תרגיל 2: 🗂️ מוסיף אור או מכבה?

✏️ מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: להתעלם כשמישהו נשאר לבד בהפסקה · להודות למורה על שיעור טוב · להקשיב בלי לקטוע · ללעוג לשאלה של תלמיד · לשלוח הודעה מעודדת לחבר לפני מבחן · להעביר הלאה צילום מביך של מישהי · להפיץ שמועה בקבוצת הכיתה · להציע עזרה בשיעורי בית

💡 מוסיף אור	🌑 מכבה אור

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: ❓ חידון חנוכה

✏️ הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בתקופת איזה בית מקדש התרחש סיפור חנוכה?

א. הבית השני ב. המשכן במדבר ג. הבית הראשון

2. מי היה המלך היווני שגזר גזרות על היהודים?

א. אחשוורוש ב. אנטיוכוס ג. נבוכדנצר

3. מה פירוש המילה "חנוכה"?

א. חג החורף ב. חנוכת המקדש והמזבח מחדש ג. חג האוכל

4. איזה רמז לתאריך מסתתר במילה "חנוכה" לפי פירוש מסורתי?

א. חנוך – ה' ב. חנו – כ"ה ג. חן – כה

5. איזו תפילה מוסיפים בחנוכה בתפילת העמידה ובברכת המזון?

א. על הניסים ב. יעלה ויבוא ג. נעילה

6. כמה נרות מדליקים בסך הכול בשמונת הלילות (בלי השמש)?

א. 44 ב. 8 ג. 36

7. איך קוראים ליהודים שאימצו את תרבות יוון ועזבו את דרך אבותיהם?

א. מכבים ב. מתייוונים ג. פרושים

8. לפי ההלכה המקובלת, באיזה צד מציבים את הנרות ומאיזה נר מתחילים להדליק?

א. מציבים מימין ומדליקים קודם את הנר החדש (השמאלי) ב. אין סדר

ג. מציבים משמאל ומדליקים מימין

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

✏️ לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. בתקופת איזה בית מקדש התרחש סיפור חנוכה? ← התשובה: הבית השני. למה?

_____

_____

2. מי היה המלך היווני שגזר גזרות על היהודים? ← התשובה: אנטיוכוס. למה?

_____

_____

🌳 שלב ג׳ – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: 🪜 מה קודם? סדר הדברים

✏️ כתבו בכל ריבוע את מספר השלב לפי הסדר הנכון.

1. ציר הזמן של המרד

☐	מתתיהו פותח במרד במודיעין
☐	אנטיוכוס גוזר גזרות על לימוד ומצוות
☐	יהודה המכבי מוביל קרבות ומנצח
☐	השלטון ההלניסטי משתלט על ארץ ישראל

2. סדר ההדלקה בלילה הרביעי

☐	מדליקים את השמש
☐	מברכים שתי ברכות
☐	מדליקים קודם את הנר השמאלי – החדש
☐	מציבים ארבעה נרות מימין לשמאל

3. מסע רגשי: מפחד לאומץ

☐	קוראים לרגש בשם
☐	נושמים ומרגיעים את הגוף
☐	מזהים מה מפחיד אותי
☐	מבקשים עזרה ממישהו קרוב

תרגיל 6: 🎴 קלפי שיח – אור פנימי

✏️ ענו בכתב על הכרטיסים.

1. (🔦 אור פנימי) מה "מדליק" אותי – מה נותן לי כוח?

2. (🧭 פנים מול חוץ) מתי עשיתי משהו רק כי "כולם עושים"?

3. (💪 חוסן) מה עוזר לי להירגע בגוף?

תרגיל 7: ✍️ אתגרי כתיבה

✏️ בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. איזה פרט בסיפור החג הפתיע אתכם?

2. כתבו משפט מחיי הכיתה עם ניב של אור וניב של חושך.

3. בחרו מעשה "מכבה אור" – איך אפשר להפוך אותו למוסיף אור?

🔁 חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. איזה רמז לתאריך מסתתר במילה "חנוכה" לפי פירוש מסורתי?

א. חנו – כ"ה ב. חנוך – ה' ג. חנו – כו

2. כמה בנים היו למתתיהו?

א. חמישה ב. שלושה ג. שבעה

3. איך קוראים ליהודים שאימצו את תרבות יוון ועזבו את דרך אבותיהם?

א. מתייוונים ב. פרושים ג. מכבים

4. מי היה המלך היווני שגזר גזרות על היהודים?

א. אנטיוכוס ב. אחשוורוש ג. פרעה

✍️ משפט משלי

✏️ כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. מחשיך עיניים + קשה או גבוה מאוד

_____

_____

2. נר לרגליו + דבר שמדריך אותו

_____

_____

✅ בדיקה עצמית

סמנו ✔ בעמודה המתאימה:

נושא	😀 אני יודע/ת	🙂 כמעט	🤔 צריך עוד תרגול
🕎 חנוכה – עובדות, מצוות ומנהגים			
💡 ניבי אור וחושך			
💛 קיר מחמאות וכרטיסים להדפסה			
✍️ האור שלי בכיתה – דף כתיבה			
🔦 אור מבפנים – 8 לילות, 8 פעילויות			
📚 סיפור חנוכה בשיעורים – 4 חלקים			
📖 החנוכייה עם הקנה העקום			
🧭 פנים מול חוץ – מה מדליק אותי מבפנים?			
🔍 מאי חנוכה? – עיון ודיון			
🕯️ ברכות הדלקת הנרות – דף להדפסה			
🃏 קלפי אור – 16 קלפי שיח			
🎲 סביבון של רגשות			
🧩 התשבץ הגדול ותפזורת אור			
🕯️ מדליקים את החנוכייה – משחק להקרנה			

🃏 משחק הזיכרון של חנוכה			
🎞️ מצגת קצרה – אור מבפנים			
🗓️ מערכי שיעור – 45 דקות			

💭 מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

🔑 מפתח תשובות למורה – חט"ב · חנ"מ

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔗 התאמת ניבי אור וחושך

פריט	האות	בן הזוג
1. שפך אור על	ב	א. הבין משהו אחרת
2. ראה באור חדש	א	ב. הבהיר והסביר
3. גישש באפלה	ג	ג. פעל בלי מידע מספיק
4. חשכו עיניו	ה	ד. דבר שמדריך אותו
5. מחשיך עיניים	ו	ה. נבהל או התייאש
6. נר לרגליו	ד	ו. קשה או גבוה מאוד

תרגיל 2: 🗂️ מוסיף אור או מכבה?

💡 מוסיף אור	🌑 מכבה אור
להודות למורה על שיעור טוב	להתעלם כשמישהו נשאר לבד בהפסקה
להקשיב בלי לקטוע	ללעוג לשאלה של תלמיד
לשלוח הודעה מעודדת לחבר לפני מבחן	להעביר הלאה צילום מביך של מישהי
להציע עזרה בשיעורי בית	להפיץ שמועה בקבוצת הכיתה

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: ❓ חידון חנוכה

1. בתקופת איזה בית מקדש התרחש סיפור חנוכה?
✔ א. הבית השני

2. מי היה המלך היווני שגזר גזרות על היהודים?
✔ ב. אנטיוכוס

3. מה פירוש המילה "חנוכה"?
✔ ב. חנוכת המקדש והמזבח מחדש

4. איזה רמז לתאריך מסתתר במילה "חנוכה" לפי פירוש מסורתי?
✔ ב. חנו – כ"ה

5. איזו תפילה מוסיפים בחנוכה בתפילת העמידה ובברכת המזון?
✔ א. על הניסים

6. כמה נרות מדליקים בסך הכול בשמונת הלילות (בלי השמש)?
✔ ג. 36

7. איך קוראים ליהודים שאימצו את תרבות יוון ועזבו את דרך אבותיהם?

✔ ב. מתייוונים

8. לפי ההלכה המקובלת, באיזה צד מציבים את הנרות ומאיזה נר מתחילים להדליק?

✔ א. מציבים מימין ומדליקים קודם את הנר החדש (השמאלי)

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

1. בתקופת איזה בית מקדש התרחש סיפור חנוכה? ← התשובה: הבית השני. למה?

💡 הסיפור קרה בימי הבית השני.

2. מי היה המלך היווני שגזר גזרות על היהודים? ← התשובה: אנטיוכוס. למה?

💡 אנטיוכוס (הרביעי) גזר את הגזרות.

🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: 🪜 מה קודם? סדר הדברים

1. ציר הזמן של המרד

3	מתתיהו פותח במרד במודיעין
2	אנטיוכוס גוזר גזרות על לימוד ומצוות
4	יהודה המכבי מוביל קרבות ומנצח
1	השלטון ההלניסטי משתלט על ארץ ישראל

2. סדר ההדלקה בלילה הרביעי

2	מדליקים את השמש
3	מברכים שתי ברכות
4	מדליקים קודם את הנר השמאלי – החדש
1	מציבים ארבעה נרות מימין לשמאל

3. מסע רגשי: מפחד לאומץ

2	קוראים לרגש בשם
3	נושמים ומרגיעים את הגוף
1	מזהים מה מפחיד אותי
4	מבקשים עזרה ממישהו קרוב

תרגיל 6: 🚨 קלפי שיח – אור פנימי

1. (🔦 אור פנימי) מה "מדליק" אותי – מה נותן לי כוח?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. (🧭 פנים מול חוץ) מתי עשיתי משהו רק כי "כולם עושים"?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. (💪 חוסן) מה עוזר לי להירגע בגוף?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

תרגיל 7: ✍️ אתגרי כתיבה

1. איזה פרט בסיפור החג הפתיע אתכם?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. כתבו משפט מחיי הכיתה עם ניב של אור וניב של חושך.

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. בחרו מעשה "מכבה אור" – איך אפשר להפוך אותו למוסיף אור?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

🔁 חזרה מסכמת

1. איזה רמז לתאריך מסתתר במילה "חנוכה" לפי פירוש מסורתי?

✔ א. חנו – כ"ה

2. כמה בנים היו למתתיהו?

✔ א. חמישה

3. איך קוראים ליהודים שאימצו את תרבות יוון ועזבו את דרך אבותיהם?

✔ א. מתייוונים

4. מי היה המלך היווני שגזר גזרות על היהודים?

✔ א. אנטיוכוס

✍️ משפט משלי

1. מחשיך עיניים + קשה או גבוה מאוד

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. נר לרגליו + דבר שמדריך אותו

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.